

strikere, som har forsømt at demokratisere historien. Tesen er, at vil akademikerne ikke beskæftige sig med arbejdernes historie, må arbejderne tage sagen i egen hånd. Det er beklageligt, at denne mistænkeliggørelse af akademikere fremføres på et tidspunkt, hvor der er mange tegn på, at historikere og arbejdere kan finde sammen om at forske i arbejderklassens og arbejderbevægelsens historie. Ved ukritisk at overtage Lindqvists uholdbare udsagn kan den danske udgave være med til at skabe afstand mellem de to grupper.

Carl Erik Andresen

Tove Wihlborg Andersen og Gunnar Jakobsen (udg.): *Dansk toldhistorisk bibliografi - 1982*. (Direktoratet for Toldvæsenet, 1981). 160s.

Hermed udsendes den første samlede oversigt over litteratur om told- og afgiftshistorie. Bibliografien medtager ikke artikler af aktuel karakter, men er klart historisk orienteret. Der er tale om både litteratur på dansk og om danske toldforhold på andre sprog. Ud over det egentlige Danmark rummer bibliografien også litteratur vedrørende de oversøiske kolonier indtil afståelsen. Ved udarbejdelsen er der taget EDB til hjælp, og resultatet er blevet umådelig fin disponering af de 3835 numre. Et forfatterregister er vedføjet.

Ib Gejl

Bent Jørgensen: *Dansk Stednavneleksikon. Jylland - nordlige del*. (Gyldendal 1982), 156 s., 98,- kr.

Efter udsendelsen i 1981 af bindet om Øerne øst for Storebælt er dette bind 2 af Stednavneleksikonnet. Det er opdelt alfabetisk og indeholder foruden

stednavnene også et antal tematiske småartikler, tilpasset de jyske forhold. Af særlig værdi er en litteraturvejledning i indledningen, der udtømmende gør rede for grundforskningen i stednavneområdet. I handskerumsformat og med forstærket kartonindbinding vil bogen blive brugt til at tilfredsstille megen umiddelbar nysgerrighed; et fortræffeligt formål.

Ib Gejl

Sjællandske Krønike. Oversat og kommenteret af Rikke Agnete Olsen. Illustrationer af Elisabeth Nyborg. (Wormianum, 1981)

For alvorstyngede middelalderforskere har det altid været en lise at nå frem til *Yngre Sjællandske Krønike*, fordi den ved siden af sine højst fortjenstfulde politiske og militære oplysninger er velsignende morsom at læse, både i kraft af forfatterens hvasse bemærkninger og hans stedvis ufrivilligt komiske sædeskildringer. Ved begyndelsen af dette århundrede udsendte *Ellen Jørgensen* sin oversættelse i to stykker, det ene i kildeudvalget *Valdemar Atterdag* (1911), det andet i *Erik Klipping og hans Sønner* (1927). Disse bøger kan være vanskelige at erhverve, og det er en udmærket idé at sørge for en selvstændig nyoversættelse, der kan gøre dette centrale kildeskrift tilgængeligt for en bredere kreds af nutidslæsere. Skønt *Ellen Jørgensen*'s oversættelser hverken er filologisk eller sprogligt forældede, mærker man i mange små ting, at der er forløbet et par generationer mellem hendes arbejde og *Rikke Agnete Olsens*: For eksempel er ordet »høvedsmand« erstattet af det lige så fremmedartede, men mindre romantiske udtryk »præfekt«; og det er nok også mere i overensstemmelse med nutidig sprogforfølelse, at personnavne gennemgående er mindre

moderniserede i den nye oversættelse, så at Peder Lauridsøn og Palle Jonssøn er blevet til Peder *Laurensen* og *Palne* Jonsen. Skønt Rikke Agnete Olsen støtter sig til forgængerens oversættelse, der ingeniunde var stiv, er hendes danske sætninger alligevel blevet lettere og smidigere, uden at læseren mister fornemmelsen af at stå med gengivelsen af en fremmedartet, middelalderlatinsk tekst. En vanskelig balancegang er lykkedes på fortrinlig måde.

Udgaven tager ved anlæg og illustrering klart sigte på at være folkeligt og pædagogisk formidlende, den er en pendant til samme forlags Roskildekrønike og ligesom denne illustreret af *Elisabeth Nyborg*. Hvor hendes forlæg dér var internationalt romanske, har hun her orienteret sig mod den hjemlige gotik; hun bidrager sit til, at udgaven fremtræder som en munter og tiltalende publikation. Udgavens hovedformål tjenes også gennem dens apparat, som foruden ordliste, navneliste og kongegenealogier består af en kort politisk-historisk introduktion og en længere kulturhistorisk kommentar. Her bliver en meget betydelig stoffylde præsenteret i let causerende form; trods pest og børnedødelighed er det tilværelsens lysere sider, Yngre Sjællandske Krønikes mere underholdende aspekter, der på alle måder trækkes frem. Den seriøse studerende får dog lige forskningens hovedværker nævnt under »Forslag til videre læsning«.

Som tillæg bringes så et uddrag af *Ældre Sjællandske Krønike*, der dog er klart utilfredsstillende, idet det gengiver den forkortede tekst, som er overleveret sammen med den yngre krønike, men noterer skiftende skriverhænder fra et håndskrift af den oprindelige, meget fyldigere tekst, som Arne Magnusson og siden *Gertz* har udgivet.

Mens det er fuldt forståeligt, at man ikke har villet oversætte hele *Ældre Sjællandske Krønike* med dens udtog af Adam af Bremen, Saxo, Exordium Magnum etc., er det beklageligt, at man end ikke har gjort opmærksom på dens eksistens og på udgaven i *Scriptores Minores II*. Det ville også have været ønskeligt, om man havde besluttet sig for at oversætte et noget større udvalg af den oprindelige tekst, særlig den enestående beretning om det skånske oprør under år 1180. Det er jo sådan nutildags, at hvad der ikke er oversat, bliver oversat. Bortset fra dette hjertesuk vil anmelderen betragte Rikke Agnete Olsens oversættelse af Sjællandske Krønike som et yderst velegnet hjælpemiddel for den mere seriøse historiker. Hendes udgave vil blive den uundgåelige følgesvend for de studerende og forskere, som dårligt på egen hånd mestrer latinen, men alligevel gerne vil sætte sig ind i Yngre Sjællandske Krønike som litterært værk og en central kilde til det fjortende århundredes historie.

Wormianum har i de senere år udgivet flere nyoversættelser af kildeskrifter til Danmarks ældre historie. Man må håbe, at forlaget kan få succes og derigennem blive opmuntret til at fortsætte sit initiativ. Vore middelalderlige småkrøniker og helgenlegender trænger i høj grad til en moderne hånd. Vel er der sjældent saglige fejl i århundredskiftets oversættelser; men deres danske sprog er ofte unødigt gammelmodigt – også for deres tid, og kommentarerne var tit forældede, næsten før de blev skrevet. Vi har vel også i dag filologer, der er kompetente til at kigge gamle Gertz over skulderen i hans arbejde med Sven Aggesøns skrifter?

Rikke Malmros